

OBZOR NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ

Časopis věnovaný otázkám národohospodářským a sociálněpolitickým.

Orgán Jednoty ku povzbuzení průmyslu v Čechách a Vývozního spolku pro Čechy, Moravu a Slezsko.

(Vychází s podporou České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze.)

Rozvoj osobního úvěru rolnického v Bavořích za posledních let.

Črta z cesty studijní. Napsal Dr. Karel Viškovský.

Osobní úvěr rolnický v Bavořích zbudován jest po většině na základě záložen Raiffeisenských. Jsou to drobné místní ústavy, které mají sice nepatrné jmění, ale po většině cílou a ostražitou správu a následkem toho i obraty, které svojí výší u porovnání s nepatrným základním jměním překvapují. Velká část záložen těchto sdružena jest od r. 1894 v ústředním zemském svazku »Bayerischer Landesverband landwirtschaftlicher Darlehenskassenvereine« se sídlem v Mnichově. Svazek tento založen jest dle zákona spolkového; není tedy společenstvem jako záložny. Účelem svazku jest: prováděti revisi záložen ve svazku se nacházejících, hájiti společné zájmy záložen, podporovati záložny při jich zakládání a působení a pod. Ku svazku přijaty býti mohou záložny, které zřízeny jsou dle stanov svazkem schválených.

V r. 1895 (v druhém roce působení) náleželo ku svazku 790 společenstev (se 48.777 členy), z nichž nejméně 9 desetin založeno bylo teprve po r. 1890. Z toho patrno, jaký rozvoj jeví se v oboru bavorské úvěrní organizace rolnické během pouhých 5 let. Zřízení za jediný rok 1895 v Bavořích 213 rolnických záložen Raiffeisenských, mimo ony, které k ústřednímu svazku nenáležejí. Hlavní zásluha o zařizování záložen nových náleží pak samému ústřednímu svazku záložen.

Ústřední svazek sám jsa spolkem a nikoli společenstvem nemůže podporovati záložny hmotně a proto zřídil si svazek tento pro účely záložen svých ústřední společenstvo záloženské pod firmou »Bayerische Zentral-Darlehens-Kasse« (zapsané společenstvo s omezeným ručením)

v Mnichově. Ústřední společenstvo toto má za účel: vyrovnávati potřebu peněz mezi záložnami ku společenstvu náležejícími, poskytovati jim úvěr a ukládati jejich nezužitkované kapitály. Členem tohoto společenstva mohou býti jen záložny náležející k zemskému svazku záložen. Také společenstvo toto valně napomáhá k rozvoji obchodů rolnických záložen Raiffeisenských. Podáváme tu několik zajímavých čísel o obchodech těchto záložen r. 1895.

Všech 790 záložen ku svazku náležejících mělo v r. 1895 celkem jmění 455.000 marek, splacených podílů 424.289 marek a na rezervních fondech 261.000 marek. Spořitelních vkladů bylo u záložen těchto 9,337.000 marek. Celkem pak měly záložny ty na aktivech 27,403.000 marek a oproti tomu stejnou přibližně částku na passivech. Roční obrat v obchodech obnášel 60,562.000 marek. Kromě toho měla ještě »Zentral-Darlehens-Kasse« jako zprostředkující ústav záložen v témže roce svůj obrat 27,198.000 marek. A to vše jest dílo asi pětiletého rozvoje!

Připomenouti dlužno, že některé Raiffeisenské záložny bavorské zabývají se vedle poskytování úvěru též zprostředkováním nákupu hospodářských potřeb a prodeje hospodářských výrobků. V roce 1895 zprostředkovaly záložny nákup zboží za 718.000 M. a prodej zboží za 512.000 M. Této stránce činnosti záložen věnuje se poslední dobou zvýšená pozornost a jeví se zejména mezi záložnami snaha, pomocí skladišť obilních převésti na sebe zprostředkování prodeje obilí. Prozatím zřízeno několik záloženských obilních skladišť a výsledky jejich činnosti jsou velmi uspokojivé.

Zmínky zasluhuje ještě činnost výše dotčeného zemského svazku záložen. Nejpřednějším úkolem zemského svazku jest provádění revise, která vztahuje se na veškerou obchodní správu a účetnictví záložen. Zemský svazek měl k cíli tomu v r. 1895 jedenáct placených revisorů, kteří v roce tom zrevidovali 521 záložen a kromě

toho spolupůsobili při zřízení četných záložen intervencí na místě samém. Vážnější závady nalezeny pouze u 4 záložen, u spolků ostatních mimo nepatrné účetní výtky zjištěn byl úplný pořádek. U záložen pak, kde při minulé revisi závady byly nalezeny, zjištěno při revisi následující patrné zlepšení správy. Náklady revise v r. 1895 činily 15.630 M., kteréž uhrazeny byly ze státní subvence zemskému svazku poskytnuté (20.000 M.), takže revise obstarány záložnám bezplatně. Příspěvek záložen k ostatním úkolům zemského svazku obnášel ročně pouze 3 marky za 1 záložnu.

Taková jest asi působnost a rozvoj rolnických záložen Raiffeisenských v Bavořích za posledních let. Data právě uvedená ukazují, jak s nepatrnými prostředky vlastního majetku docílují drobné záložny tyto v celku značných obrátů. Není to sice hrdá stavba finanční, nýbrž jen organisovaná řada drobných podniků, leč tyto vyhovují za daných okolností potřebě okolí svého, najmě pak úvěrní potřebě drobných lidí lépe, než někde velké úvěrní ústavy. Síla a spolehlivost těchto drobných podniků jest pak upevněna kromě neomezeného ručení členů vyličenou zemskou organisací ústřední, ku kteréž v poslední době druží se i organisace okresní v rámci organisace zemské prováděná. Ku posouzení obchodní čilosti těchto drobných ústavů připojujeme porovnání jejich výsledků se starou naší úvěrní organisací rolnickou, totiž s okresními záložnami hospodářskými. 109 okresních záložen hospodářských v Čechách, majících vlastního jmění s rezervními fondy 7 milionů zlatých, mělo koncem roku 1895 na vkladech 27 $\frac{1}{2}$ milionu, kdežto uvedené záložny bavorské s vlastním kapitálem pouze 1,150.000 marek (t. j. jmění, závodní podíly a rezervní fondy) měly spořitelních vkladů 9,337.000 marek. Rozpůjčeno měly české okresní záložny hospodářské koncem r. 1895 32 $\frac{1}{2}$ mil. zl., záložny bavorské okolo 25 mil. marek. K tomu uvažme, že naše okresní záložny hospodářské jsou úvěrními organisacemi od r. 1882 v nynějším utváření již působícími a z dřívější doby peněžními fondy nadanými, kdežto zmíněné záložny bavorské jsou plodem tohoto desetiletí a vznikly vesměs z počátků nepatrných. Uznáváme loyálně, že i naše okresní záložny hospodářské učinily za posledních let v celku nepochybné pokroky, leč jinde kráčel zatím rozvoj úvěrní krokem ještě rychlejším. Nezbyvá proto, než pospíšiti za těmi, kteří jsou v předu; neboť kdo nepokračuje, jde zpět.